

В.О. Зінченко, Національний банк України

УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ДОСВІД УКРАЇНИ

Банківські установи є інституційною основою системи грошово-кредитних відносин. Практика показує, що недостатній рівень ліквідності часто стає першою ознакою наявності в банку серйозних фінансових проблем. Саме тому оцінка ліквідності як фактора стійкості банку є актуальною проблемою, яка досі не має однозначного вирішення.

Роль наглядових органів у процесі управління ліквідністю банків розглядається у Принципі 14 ефективного управління ліквідністю в банківських установах, який також містить рекомендації для наглядових органів щодо важливих аспектів проведення оцінки якості управління ризиком ліквідності, яке здійснюється банком відповідно до розроблених ним стратегій та інших положень.

З метою підтримки ліквідності банків органи нагляду повинні вирішувати такі завдання:

1. Здійснювати контроль щодо правильності визначення та здійснення адекватної політики щодо підтримки ліквідності, а саме: через визначення оптимального рівня ліквідності, забезпечення своєчасного подання звітності та іншої необхідної інформації, забезпечувати вироблення належної стратегії в цьому напрямку.

2. Виявляти оперативно (своєчасно, на ранніх етапах) негативні зміни в ліквідній позиції банку та завчасно вживати заходів щодо їх усунення.

3. Встановлювати (по змозі та в разі необхідності) ліміти та параметри коефіцієнтів, що аналізують ліквідність, винятково для власної орієнтації та спрощення виявлення різних проблем. З іншого боку, вони можуть вводити такі ліміти, які, на їхню думку, відповідають вимогам стабільного функціонування банківського сектора.

4. Ставитися неупереджено до всіх банків та визначати їхню ліквідність відповідно до загально визнаних міжнародних принципів.

Системний підхід до оцінки ризику ліквідності передбачає:

- 1) оцінку ризику ліквідності за допомогою обов'язкових економічних нормативів ліквідності, встановлених Національним банком України;
- 2) коефіцієнтний аналіз рівня ліквідності активів, стабільності пасивів банку, впливу значних концентрацій за активними і пасивними операціями на ліквідність банку;

- 3) оцінку волатильності високоліквідних коштів;
- 4) розрахунок локального та кумулятивного ГЕПа на основі побудови таблиці відповідно до (розривів) активів і пасивів за сумами та строками погашення (ГЕП-аналіз). Така таблиця наглядно демонструє наявність або дефіцит грошових коштів у банку в майбутньому, тобто передбачає розгляд ліквідності банку як певного “потoku”, а не тільки “запасу”;
- 5) використання VAR-методології;
- 6) визначення незнижуваного залишку мінливих пасивів та оцінка щодо достатності його на покриття розривів між активами і пасивами за строками;
- 7) моделювання ризику ліквідності, зокрема, використання методів непараметричної статистики для оцінки ризику ліквідності;
- 8) стрес-тестування.